

TAPIO VAHERVA

Ensi vuosisadan etäopetuksesta

International Council for Distance Education on merkittävä kansainvälinen etäopetusjärjestö, joka vuodesta 1988 lähtien on pitänyt päämajaansa Oslossa. Järjestöllä on sekä yhdistys- että yksityisiä jäseniä lähes sadassa maassa. Ikää järjestöllä on jo 54 vuotta. ICDE:n 16. maailmankonferenssi järjestettiin Bangkokissa, Thaimaassa 8.–13.11.1992.

Seuraavassa kaksi suomalaista osanottajaa, apulaisprofessori Tapio Vaherva ja opetusneuvos Ritva Jalku-Sihvonen arvioivat konferenssin merkitystä Suomen etäopetukselle.

Konferenssin paikkana oli Sukhothai Thammathirat Open University'n upea kampus noin parinkymmenen kilometrin päässä pääkaupungin keskustasta - mikä se sitten lieneekään miljoonakaupungissa. Konferenssivieraiden hotellit sijaitsivat 5-10 kilometrin etäisyydellä kampuksesta. Aamukuljetukset konferenssipaikalle sujuivat varsin joutuisasti - puolesta tunnista tuntiin. Iltaruuhkassa istuttiinkin sitten tunnista kahteen katsellen liikkumattomia autojonoja.

Konferenssivieraita oli noin 700 yli viidestäkymmenestä maasta. Kaukoidän ja muiden Aasian maiden ohella näkyvä edustus oli mm. Australialla, josta käsin edelleen hoidellaan monia ICDE:n asioita. Suomella oli hyvä edustus paikalla. Kahdeksastatoista suomalaisesta seitsemällä oli esitys (paper) ja Suomi oli muutenkin esillä, sillä *Michael Moore* toi positiivisesti näkyviin ja kuuluviin yhteistyönsä suomalaisten etäopetuksen kehittäjien kanssa.

Konferenssin teemana oli "Distance Education for the Twenty-First Century". Osa konferenssivieraita oli osallistunut ns. Pre Conference Workshoppeihin, joita marraskuun alusta lähtien oli pidetty Hong Kongissa, Sri Lankassa ja Thaimaassa. Lisäksi alan harrastajat ja muutamat konferenssiin osallistuneet olivat käyneet aiheista keskustelua sähköpostin välityksellä jo parisen kuukautta ennen tapaamista. *Jouni Immonen* Lahdesta kokosi ystävällisesti tuon keskustelun käyttöömmä, ja kävimme sen lävitse ennen konferenssia. Tuo keskustelu painottui toisaalta teknologiaan, mm. puhelinverkkojen ja tietotekniikan entistä tehokkaampaan hyödyntämiseen etäopetuksessa, toisaalta etäopetuksen tutkimukseen.

Ainakin itse olin pettynyt keskustelun antiin. Esimerkiksi tutkimusmetodologiset puheenvuorot olivat yllättävän alkeellisia ja mielestäni meillä Suomessa alan vähäinen tutkimus on hyvinkin kansainvälisen vertailun kestävä, jopa mallikelpoista. Meidän tulisi rohkeammin tuoda tietotaitomme esiin tälläkin alueella!

Tulevaisuuden visiot etäopetuksesta

Konferenssin otsikko oli lupaava, 21. vuosisadan etäopetus.

Valitettavasti vain tällainen visioiva tarkastelu jäi kovin vähäiseksi, jos sitä oli lainkaan. Lähes kaikissa kuulluissa esityksissä tarkasteltiin tämänhetkisiä ratkaisuja ja kokeiluja ja niistä saatuja tuloksia. Niiden pohjalta katseltiin harvoin eteenpäin uusiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Jos uskaltaisi kuulemansa perusteella yleistää, etäopetus jatkuu ratkaisuiltaan paljolti nykyisenlaisena, ainoastaan kehittyvä teknologia tuo uusia välineitä käyttöön.

Tokihan konferenssi jotain meille suomalaisil-
lekin antoi. Täällä koti-Suomessa me emme ai-
na huomaakaan, kuinka hyvä infrastruktuuri
meillä on koulutuksessa. Me emme tarvitse etä-
opetusta korvaamaan tai täydentämään perus-
asteen eikä nuorisoasteenkaan koulutusta – sii-
hen meillä on riittävät kouluverkot ja riittävästi
opiskelijapaikkoja. Konferenssiin osallistuneet
monet maat sen sijaan pohdiskelivat sitä, kuin-
ka etäopetuksen avulla voitaisiin ratkaista pe-
ruskoulutuksen määrälliset ongelmat. Tuo kon-
ferenssin otsikko lieneekin relevantimpi tällais-
ten yhteiskuntien kannalta.

Mielenkiintoista oli myös todeta, että poh-
joismaisten alan harrastajien täytyi mennä Thai-
maahan saakka toteamaan yhteiset intressit kan-
sainvälisessä seurassa. Nimittäin erään ryhmäis-
tunnon yhteydessä ilmeni, että Uumajan yli-
opisto on rakentamassa täsmälleen samanlaista
avoimen korkeakouluopetuksen monimuoto-
järjestelmää, mitä Jyväskylässä on kokeiltu ja tut-
kittu jo kohta neljä vuotta. Toisessa yhteydessä
tuli esille Norjassa tehty runsas etäopetustutki-
mus ja sen tuottama asiantuntemus.

Alustavat neuvottelut onkin aloitettu tiiviim-
pien kontaktien luomiseksi näihin tahoihin.

Etäopetus vaiko monimuoto-opetus?

Konferenssin ja taustaorganisaation nimet
viittaavat etäopetukseen (distance education).
Tällä käsitteellä keskustellaankin kansainväli-
sesti.

Mutta jälleen kerran herätti 'vierasmaalaisissa'
kiinnostusta suomalaisten käyttämä termi mo-
nimuoto-opetus (multi-form education), jota
ei hakusanoista löydy. Jouduimme useammassa
yhteydessä selittämään ja perustelemaan tämän
termin valintaa ja saimme ymmärryksen osak-
semme. Konferenssin anti ainakin osalle meistä
suomalaisista olikin ehkä ennen muuta siinä, et-
tä havaitsimme tämän Suomessa käyttöönote-
tun käsitteen mielekkyyden. Nimenomaan täl-
laisessa pienessä maassa, jossa koulutus on hy-
vin kehittyntä, etäopetuksella ei ole keskeistä
merkitystä. Monimuoto-termin käyttö ja siihen
sisältyvä ajattelutapa korostavat paremmin kuin
perinteisempi etäopetus sitä, mistä meillä ni-
menomaan on kysymys opetuksen kehittämi-
sissä: me tarvitsemme aikaisempaa monimuoto-
toisempia opetuksen toteutustapoja, jotka mah-
dollisimman hyvin ottavat huomioon esimer-
kiksi aikuisten elämäntilanteen opiskelu- ja op-
pimismahdollisuuksien kannalta. Etäopetus on
vain yksi, eikä edes keskeinen osatekijä näissä
opetusjärjestelyissä. Meillä itse asiassa matkat
ovat suhteellisen lyhyitä, oppilaitoksia, kirjasto-
ja ja muita resurssipisteitä on varsin lähellä.

Tärkeintä opetuksen monimuotoistamisessa
on löytää kunkin oppijan kannalta tarkoituk-
senmukaisiin opetus- ja opiskelutapojen yhdis-
telmä. Toki kansainvälisellä etäopetuskeskuste-
lulla on meille annettavaa, mutta esimerkiksi
pohjoismaista yhteistoimintaa kehittämällä voi-
simme mennä mukaan tuohon keskusteluun
monimuoto-opetuksen mahdollistamalla tuo-
reilla näkemyksillä. Se voisi olla yksi avaus 'seu-
raavan vuosisadan etäopetukselle'!